

Eduskunta
Tulevaisuusvaliokunta

Lausunto
25.5.2021

1/7

Asia: VNS 3/2021 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022—2025.

Erityisnäkökulma: Tulevaisuusvaliokunta on erityisen kiinnostunut kestävän kasvun ohjelmasta sekä TEM:n kasvuportfoliosta ja näiden välisestä politiikkajohdonmukaisuudesta ja siitä, miten nämä on huomioitu JTS-selonteossa.

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto
Kai Husso, johtava asiantuntija

1. Johdanto, lausunnon fokus

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) tehtävänä on luoda taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävän kasvun edellytyksiä. Ministeriön strategiset tavoitteet eli hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä, t&k-panostuksen lisääminen 4 prosenttiin bkt:sta ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin kytkeytyvät hallitusohjelmaan kuin myös kestävän kasvun ohjelman tavoitteisiin.

Suomen kestävän kasvun ohjelman neljästä pilarista seuraavat kolme ovat työ- ja elinkeinoministeriön tavoitteiden ja politiikkatoimien kannalta keskeisiä: 1) vihreä siirtymä, joka tukee talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa; 2) digitalisaatio ja datatalous, joiden avulla vahvistetaan tuottavuutta ja tuodaan palvelut kaikkien saataville; 3) työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestävän kasvun vauhdittamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteuttaa innovaatio- ja elinkeinopolitiikan sektoreilla kehittämistoimia, joilla vastataan kaikkiin em. ohjelmapiirien päätavoitteisiin. Näistä toimista seuraavassa keskitytään tarkemmin I) innovaatiopolitiikkaan ja t&k-rahoitukseen, II) TEM:n kasvuportfolioon sekä III) RRF-instrumenttiin ja -rahoitukseen.

2. Innovaatiopolitiikka

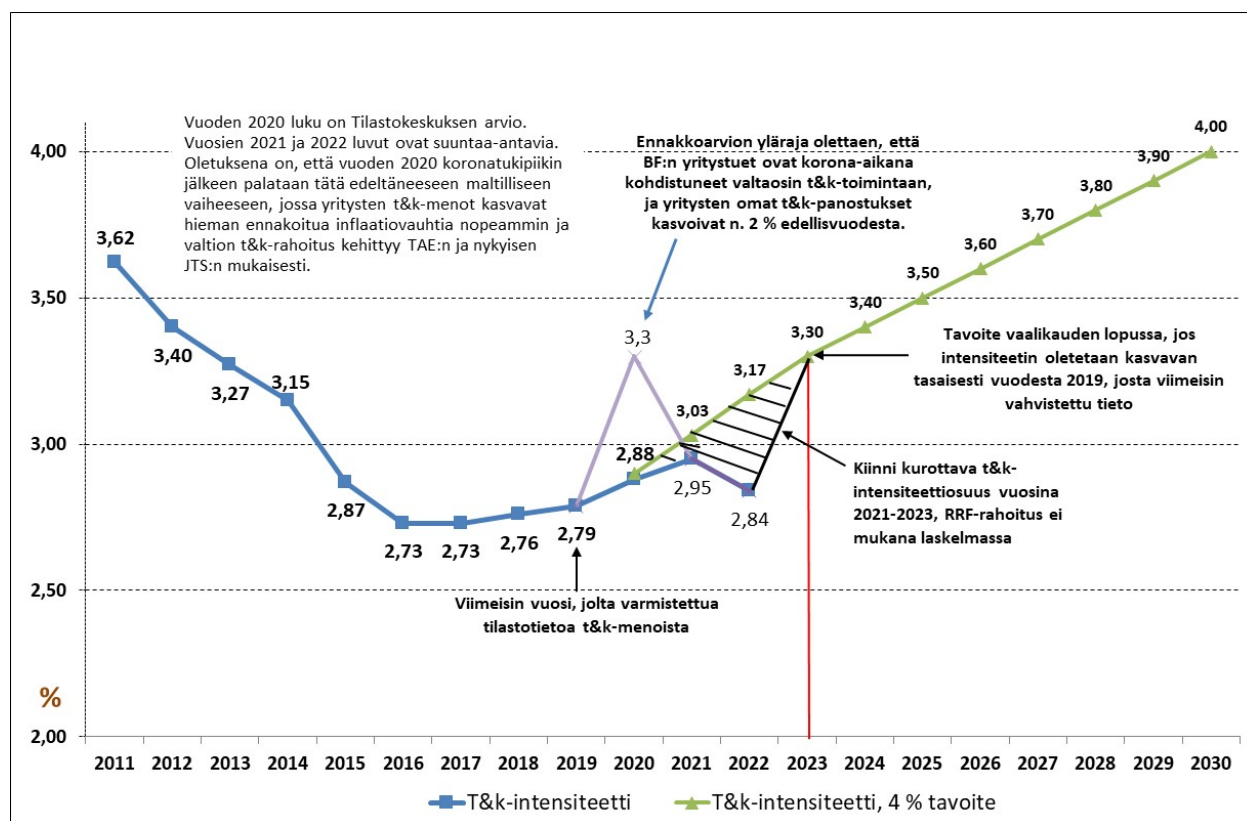
Innovaatiopolitiikan päätavoitteet ovat tutkimus- ja kehittämistoiminnan (t&k) laadun ja vaikuttavuuden parantaminen, julkisen tutkimuksen rakenteellinen ja toiminnallinen uudistaminen, globaalisti menestyvien innovaatioiden luominen sekä elinkeinorakenteen monipuolistaminen. Tätä kautta kansantalouden tuottavuus paranee, korkean lisäarvon työpaikat lisääntyvät ja kansainvälinen kilpailukyky vahvistuu.

Hallitusohjelman tavoite nostaa t&k-menot 4 prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mm. edellyttäen, että julkisen rahoituksen lisäyksellä pystytään myös lisäämään yritysten investointihalukkuutta. Pitkäjänteinen ja ennakoitava julkinen rahoitus kannustaa yrityksiä tekemään pitkäjänteisiä investointeja ja julkisen

ja yksityisen sektorin TKI-toimijoita rakentamaan tutkimusympäristöjä ja pitkäkestoista yhteistyötä. Tavoitteen tueksi on toistaiseksi tehty pääosin määräaikaista rahoituslisäyksiä. Puoliväliriihen (29.4.) yksi merkittävä avaus oli se, että hallitus päätti perustaa parlamentaarisen työryhmän selvittämään keinoja, joilla sitoudutaan t&k-tavoitteen saavuttamiseksi vaadittavaan julkisen sektorin t&k-rahoituksen kasvuun vuosikymmenen loppuun asti. Työryhmä selvittää eri vaihtoehtoja yli hallituskaudet kattavan t&k-rahoituksen kasvattamiseen. Valmistelussa voidaan sopia niin 4 prosentin t&k-intensiteetin kuin laajemmin valtioneuvoston hyväksymän TKI-tiekartan tavoitteiden toteuttamisesta.

Julkisen t&k-rahoituksen lisäksi tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vakaata säädösympäristöä ja strategisuutta TKI-toiminnassa ja -politiikassa. Julkisia ja yksityisiä toimijoita on kannustettava yhteistyöhön, voimavarojen kokoamiseen sekä uusien toimintatapojen ja kokeilevien instrumenttien käyttöönottoon. Samalla edistetään suurten yhteiskunnallisten haasteiden (ml. YK:n tavoiteohjelma Agenda2030) ratkaisemista kotimaassa ja globaalisti sekä lisätään Suomen kansainvälistä vetovoimaa ja kykyä houkuttaa ulkomaista henkistä ja taloudellista pääomaa. TKI-toimintaympäristön kehittymistä tukevat hallituksen puoliväliriihen linjausten toimenpide-ehdotukset tutkimuksen hyödyntämisen ja kaupallistamisen tavoitteiden asettamisesta, korkeakoulujen ja yritysten yhteistyön tukemisesta, EU-rahoituksen tehokkaamasta hyödyntämisestä sekä kestävän kasvun ohjelman toimeenpanosta.

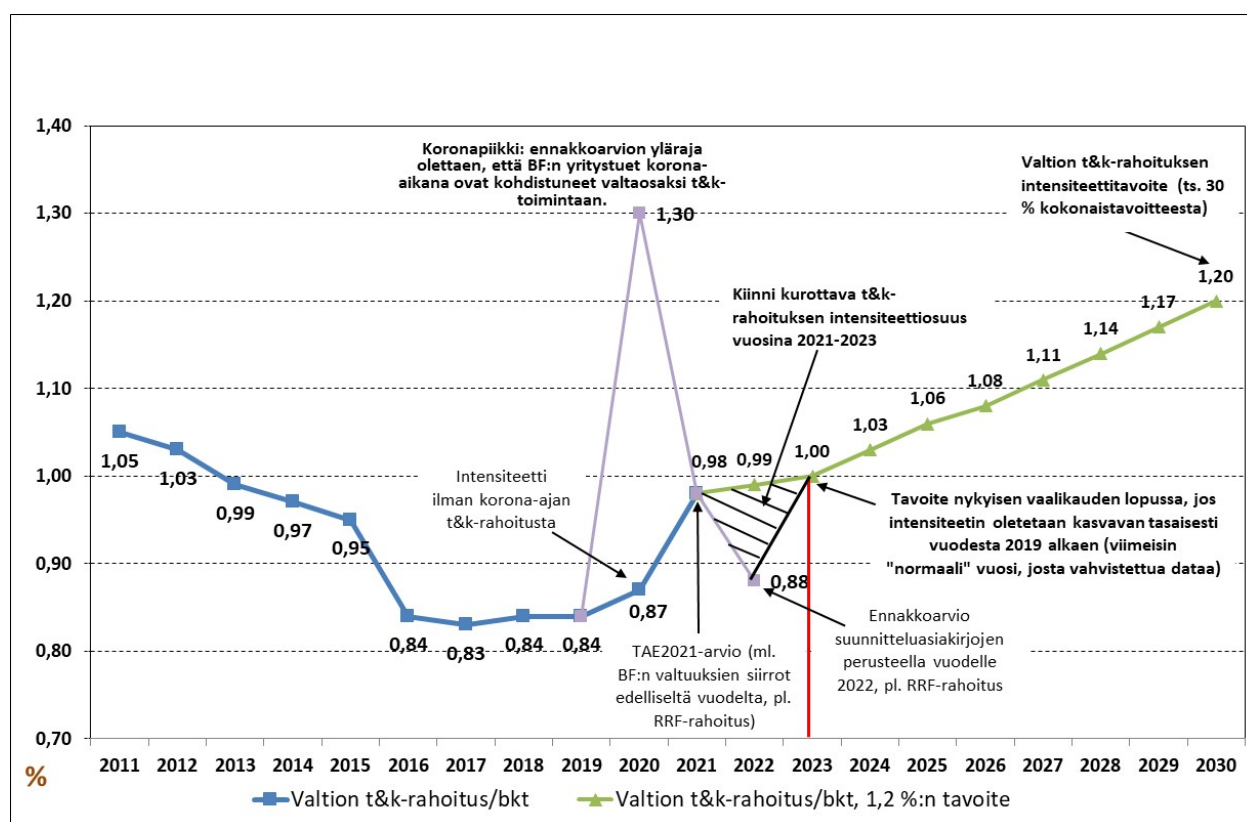
Projektio Suomen t&k-investointien bkt-osuuden eli nk. t&k-intensiteetin kehityksestä tasaisen kasvuvauhdin perusteella on esitetty kuvassa 1. Sen mukaan hallituskauden lopulla vuonna 2023 Suomen t&k-intensiteetin tulisi olla 3,3 %. Vuonna 2019 intensiteetti oli Tilastokeskuksen virallisen ennakoarvion mukaan 2,79 %. Vuosien 2020 ja 2021 t&k-intensiteettiluvut ovat suuntaa-antavia. Vuoden 2020 intensiteettiä (arviolta 3,3 %) nostaa eritoten lisätalousarvioissa Business Finlandille myönnettyt avustukset ja lainat (josta ennakoarvioiden mukaan 1,1 mrd. € kohdistunut t&k-toimintaan) ja Suomen Akatemian saama lisävaltuus (n. 90 milj. €).

Kuva 1. Suomen t&k-intensiteetti (%) vuosina 2011–2019, arviot toteumasta vuosina 2020–2022 sekä tasaisen vauhdin projektio intensiteetin kehityksestä, kun tavoitteena on saavuttaa 4% taso vuoteen 2030 mennessä (lähteet: Tilastokeskuksen tutkimus- ja kehittämistoimintatilastot ja kansantalouden tilinpito sekä valtiovaraministeriön ennusteet BKT:n kehityksestä).

Vuoden 2021 osalta oletuksena on, että tämänvuotisten tukitasojen jälkeen palataan koronaa edeltäneeseen maltilliseen vaiheeseen, jossa yritysten t&k-menot kasvavat hieman ennakoitua inflaatiovauhtia nopeammin ja valtion t&k-rahoitus kehittyy talousarvioesityksen mukaisesti. Vuonna 2021 t&k-intensiteetin arvioidaan laskevan työ- ja elinkeinoministeriön virkamiesnäkemyksen mukaan 2,9–3,0 prosenttiin. Tilastokeskus julkistaa ennusteen vuoden 2020 t&k-menojen volyymistä lokakuussa 2021.

On korostettava, että koronakriisin johdosta tehdyt tarpeelliset korotukset julkisiin TKI-tukiin eivät jatku vuonna 2021 (pl. 200 miljoonan euron valtuussiirtymä BF:lle). Tämä näkyy kuvassa 2 vuoden 2020 kohdalla näkyvänä rahoituspiikkinä, ja sen jälkeisenä tason pudotuksena tai tasaantumisena. Hallituksen vuoden 2021 talousarvioesityksen perusteella tämä tarkoittaa sitä, että TKI-tiekartan keskeiset suuret uudistukset (liittyen yksityisten ja julkisten toimijoiden kumppanuuksien lisäämiseen sekä innovaatio-ekosysteemien vahvistamista tukeviin kasvualoitteisiin) jäävät resursoimatta tai ainakin vielä avoimeksi. Huolta lisäävät vuosien 2022–2025 JTS:ssa esitetyt, vuodesta 2023 alkaen voimaantulevat lähes 60 miljoonan euron tki-leikkaukset, jotka kohdistuvat Business Finlandiin ja Suomen Akatemiaan.

Kuva 2: Valtion t&k-rahoituksen bkt-osuus (%) vuosina 2011–2019, arvio toteutumasta vuosina 2020–2022 sekä projektio kehityksestä, kun tavoitteena on saavuttaa 1,2 %:n taso vuoteen 2030 mennessä (ts. valtion osuus 4 %:sta) (lähteet: Tilastokeskuksen t&k-budjettianalyysitilastot ja valtiovarainministeriön ennusteet BKT:n kehityksestä).

Osaratkaisu rahoituskysymyksiin voi olla ensi vuodesta eteenpäin toteutettava EU:n elvytys- ja uudelleenrakentamisinstrumentti RRF, jonka yksi toteutuslinjoista on koulutus, tutkimus ja innovaatiotoiminta. Sen kautta osoitetaan rahoitusta esimerkiksi avainosaamisalojen ja -teknologioiden kehittämiseen (mm. kvantti- ja suurteholaskenta, tulevaisuuden tiedonsiirto, automaatio jne.), ekosysteemejä tukeviin kumppanuuksiin sekä TKI-toimintaa ja kaupallistamista edistäviin tutkimusympäristöihin ja pilotointialustoihin. Laajemman, hallinnonalarajat ylittävän kehittämisen näkökulmasta tarvitaan joka tapauksessa valtion talousarvioon sisällytettäviä, nykyistä mittavampia, pitkäjänteisiä ja ennustettavia tukierä.

3. Kasvuportfolio: mistä löytyvät Suomen seuraavat kasvumahdollisuudet?

Ilmastonmuutos, resurssien rajallisuus, digitalisaatio ja palvelullistuminen muokkaavat yritysten liiketoimintaympäristöä radikaalisti tulevalla vuosikymmenellä. Miten Suomi on varautunut näihin muutoksiin ja mitä politiikkatoimilla voidaan tehdä? Murrokset ovat mittavia minkä vuoksi kasvua ja innovaatio-toimintaa ei kyetä edistämään perinteisin politiikkamenetelmin. Tarvitaan yhteisesti jaettua näkemystä kasvua vauhdittavista tekijöistä, kysynnästä ja Suomen vahvuuksista. Tarvitaan myös uusia toimenpiteitä, joissa tavoitteita ja keinoja (esim. lainsäädäntö) sovitetaan muiden politiikkasektorien kanssa.

TEM:n kasvuportfolio -työ on askel kohti yhteiskuntaa ja taloutta uudistavaa innovaatiopolitiikka. Kasvuportfolio kokoaa yhteen eri sektoreilla toimivien asiantuntijoiden näkemyksiä Suomelle lupaavista kasvumahdollisuuksista ja elinkeinoelämän kasvunäkymistä suhteuttamalla niitä maailman markkinakysyntään, Suomen kilpailukykytekijöihin ja yhteiskunnalliseen merkittävyyteen. (ks. [Kasvuportfolio - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu](#)).

Jotta kasvumahdollisuuksien tunnistaminen olisi riittävän monipuolista ja tulevaisuuteen katsovaa, tunnistamisen viitekehys ja valintakriteerit kiinnitettiin tarvenäkökulmaan. Työssä hyödynnettiin laajasti tulevaisuus- ja ennakkointikatsauksia. Keskustelut ennakkoinnin asiantuntijoiden kanssa täydensivät kirjallisten katsausten sisältöjä, jotka ovat usein kapea-alaisia ja myötäilevät olemassa olevia toimialoja ja jo tapahtunutta kehitystä. Keskusteluissa nousi esiin tarve toimialoja yhdistäville teemoille, jotka nousevat yhteiskunnallisista tarpeista ja kuluttajakysynnästä.

Kasvumahdollisuuksien merkityksessä painotetaan korkean arvonluonnin ja tuottavuuden parantamiseksi, vaikutusten syntymistä pidemmällä (5–10 vuoden) aikajänteellä, taloudellista ja yhteiskunnallista merkityksellisyttä sekä potentiaalisten markkina-murrosten sekä yhteiskunnallisten muutosten ja shokkien ennakkointia. Teknologioiden korostamista muutosajureina vältettiin. Uudet teknologiat ovat toki tärkeitä innovaatioiden mahdollistajina, mutta olennaisempaa on tunnistaa sovelluskohteita. Tässä Suomessa on paljon kirkkavaa. Seuraavalla sivulla esitettyyn kuvaan on tiivistetty kokonaisnäkemys lupaavimpina pidetyistä kasvualoista ja -mahdollisuuksista, joita tunnistettiin 27.

Suomen kasvumahdollisuudet on portfolioissa jaoteltavissa kolmeen toisiaan täydentävään ryhmään:

- 1) Vihreä siirtymä; puhdas, terveellinen elinympäristö (ekologinen)
- 2) Arvonluonnin uudet muodot; digitaalisuus ja asiakaskokemus käyttövoimana (taloudellinen)
- 3) Sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys; toimiva, hyvinvoiva yhteiskunta (yhteiskunnallinen).

Viime aikoina innovaatio-ohjelmia (kuten Business Finlandin ja VTT:n toteuttamat) on kohdennettu pitkäjänteisesti niin kestäväan kasvun kuin kestäväan kehityksen mukaisiin teemoihin, kuten puhtaaseen energiaan ja vähähiilisyyteen, uusiutuviin raaka-aineisiin, kiertotalouteen, hyvinvoinnin parantamiseen sekä näihin liittyviin teknologioihin. Näin myös tuetaan rakennemuutosta, joka parantaa suomalaisen teollisuuden kilpailukykyä menestyä globaaleilla markkinoilla. Kestävästä yritystoiminnasta sekä läpinäkyvistä tuotantoketjuista on entistä enemmän tulossa kilpailuetu.

Kasvumahdollisuuksien jatkotyöstö on käynnistynyt sidosryhmien kanssa seuraavissa teemoissa:

- energiamurroksen kv-liiketoimintamahdollisuuksien tilannekuva
- terveysalan PPP-kumppanuudet tukien terveysalan kasvustrategian toimeenpanoa
- ruoka-alan innovaatiot
- rakennetun ympäristön (KIRA) kasvuohjelman valmistelun tuki.

Kokonaiskuva lupaavimmista kasvumahdollisuuksista

Kasvumahdollisuudet listattuna kokonaisarvioinnin suuruuden mukaisessa järjestyksessä (kolmen näkökulman keskiarvo)

		Markkina- potentiaali ¹⁾	Suomen kilpailukyky ²⁾	Yhteis- kunnallinen merkittävyys ³⁾
1	Uusiutuvat energiamuodot	4,0		4,0
2	Turvalliset ja toimivat tietoverkot	3,9	3,6	3,7
3	Mahdollistavien teknologioiden uudenlaiset soveltamistavat	3,9	3,9	3,9
4	Puhtaan veden tuotanto	3,9	3,6	3,7
5	Joustavat energialähteet ja varastointi	3,9	3,6	3,9
6	Jätevesien puhdistus ja hyödyntäminen	3,9	3,5	3,9
7	Metsätalouden uusiutuminen	3,8	3,9	3,8
8	Terveysteknologiset innovaatiot	3,8	3,6	3,6
9	Puhdas ilmanlaatu	3,8	3,5	3,7
10	Data- ja alustatalouden uudet toimintamuodot	3,8	3,3	3,8
11	Terveellinen, turvallinen ruokaketju	3,7	3,5	3,7
12	Kestävä jätteenkäsittely	3,7	3,3	3,8
13	Luonnonvarojen ja materiaalien täyskierto	3,6	3,2	3,9
14	Lääkekehitys	3,6	3,3	3,3
15	Innovatiiviset oppimismuodot	3,5	3,4	3,5
16	Älykkäät ja kestävät liikennejärjestelmät	3,5	3,2	3,7
17	Ilmastovitsas, älykäs maatalous	3,5	3,0	3,7
18	Rakennettu ympäristö	3,5	3,1	3,6
19	Tulevaisuuden logistiikka	3,5	3,1	3,5
20	Kestävä ja älykäs liikkuminen	3,5	3,1	3,7
21	Mineraalitalous	3,4	3,3	3,2
22	Ydinvoimaturvallisuus ja ydinjätehuolto	3,4	3,4	3,2
23	Yksilöllistetyt hoitomuodot	3,4	3,2	3,3
24	Elämäksellisyyttä ja asiakaskokemusta parantavat ratkaisut	3,4	3,0	3,3
25	Hajautetun ja luovan työn johtaminen	3,3	2,8	3,4
26	Yksilön kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävät palvelut ja ratkaisut	3,3	3,0	3,4
27	Maankäytön monimuotoisuutta tukevat ratkaisut ja innovaatiot	3,2	2,8	3,5

KÄRKITEEMAT

- Energia
- Tietoverkot
- Mahdollistavien teknologien sovellukset
- Puhdas vesi ja ilma
- Metsätalouden ja -teollisuuden uusiutuminen
- Terveysteknologia
- Datalouden uudet muodot
- Terveellinen ruoka ja ruokaketju
- Kiertotalous ja luonnonvarojen täyskierto

Kasvumahdollisuuksia on arvioitu yllä eri arviointinäkökulmista tarkastelemalla kunkin arviointinäkökulman eri arviointikriteerien painotamatonta keskiarvoa. 1) Keskiarvo markkinapotentiaalin arviointinäkökulmista (markkinatarpeen merkittävyys, laajuus, kypsyys ja markkinan kypsyys), 2) Keskiarvo Suomen kilpailukykyyn eri osa-alueiden arviointinäkökulmista (yhtyeiden ja toimintaympäristön kilpailukyky). 3) Keskiarvo yhteiskunnallisen merkittävyyden eri osa-alueiden arviointinäkökulmista (taloudellinen, ekologinen ja sosiaalinen kestävyys)

Kasvuportfolion kasvumahdollisuuksien jatkokehitystä tehdään Teknologiateollisuuden Kasvuryhmän kanssa (200 yritystä). Kasvuportfoliota päivitetään vuosina 2021–2022 TEM-johtoisesti, mutta VTT:n ja BF:n osaamista ja resursseja hyödyntäen. Haastattelukierros elinkeinoelämän edustajien kanssa toteutetaan vuoden 2022 alussa, ja tämän valmistelu käynnistyy syksyllä 2021.

4) RRF-instrumentti ja -rahoitus

Kestävän kasvun ohjelmaluonnoksen eli Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman valmistelua on tehty laajassa yhteistyössä ministeriöiden ja sidosryhmien kesken. Ohjelman rahoitus kohdistetaan hankkeisiin, joilla on koronakriisistä toipumista sekä elinkeinoelämän ja yhteiskunnan rakenteiden uudistumista edistävä vaikutus.

Hallitus on sitoutunut edesauttamaan EU:n RRF-elpymispaketin hyödyntämistä tavalla, joka vauhdittaa vientiteollisuuden uudistumista, kasvua ja kilpailukykyä. Elpymispakettia käytetään teollisuuden toimintaedellytysten turvaamiseen ja uudistamiseen, teollisuuden vähähiilisyysedistämiseen, jalostusarvon kasvattamiseen sekä infrainvestointien ja t&k- ja innovaatiokeskittymien luomiseen.

TEM:n näkemyksen mukaan ohjelman kautta on erityisen tärkeä tukea ja vivuttaa yksityisiä investointeja, joiden avulla on mahdollista luoda työpaikkoja ja kestävä kasvua. Elpymisen näkökulmasta ohjelman investoinnit täytyisi saada käyntiin mahdollisimman pikaisesti. Ohjelman tavoitteena on toteuttaa nopeita ja kestäviä vaikutuksia panostamalla kokonaisuuksiin, jotka tukevat Suomen talouden vahvuuksia ja potentiaalia. Tällaisia kokonaisuuksia mm. ovat:

- energiajärjestelmän murros ja toimialojen vähähiilitekkien toimeenpano
- digitaalinen saavutettavuus, datatalous ja kärkeknologiat
- TKI-infrastruktuurit, veturihankkeet, avainalojen ja kasvuyritysten tukeminen
- koronakriisistä pahiten kärsineet alat: esim. matkailun ja luovien alojen tukeminen ja uudistuminen sekä
- TEM:n viennin ja kansainvälisen kasvun ohjelmaa tukevat investoinnit.

Kestävän kasvun ohjelma tukee väliaikaisena työkaluna kasvutarpeita, mutta sen rahoitus loppuu kuitenkin vuonna 2024, ja jättää täten ison raha-aukon eri valtuuksien myöntämiseen. Seuraavassa vielä hieman tarkemmin investoinneista.

Vihreä siirtymä

Teollisuudella on merkittävä rooli työllistäjänä ja Suomen viennissä. Uudistamalla ja uudistamalla on mahdollista luoda "digivihreän" siirtymän ydin. Suomalaisilla ekosysteemeillä on erinomaiset edellytykset nousta merkittäviksi globaaleiksi edelläkävijöiksi. Samalla luodaan pohjaa kilpailukyvyille sekä investointien houkuttelulle. Toisaalta esimerkiksi EU:n sääntely ja kuluttajakäyttäytyminen luovat voimakasta uudistuspainetta kiertotalouden suhteen, joten on kasvavaa tarvetta tukea teollisuuden kiertotalouden investointeja.

Kestävän kasvun ohjelman panostukset vihreän siirtymän hankkeisiin (ainakin teollisuuden osalta) ovat TEM:n näkemyksen mukaan tyydyttävällä tasolla sekä edesauttaa osiltaan Suomen hiilineutraalius vuonna 2035 -tavoitteen ja muiden ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Energiajärjestelmän murroksen osalta tavoitteena on edistää vihreää ja digitaalista siirtymää lisäämällä puhtaan energian tuotantoa ja varastointia sekä turvata energiajärjestelmän kriisinkestävyyttä. Lisäksi tavoitteena on integroida eri energiajärjestelmät yhteen nykyistä vahvemmin ja hillitä sähkön siirtomaksujen korotuksia. Suomi tavoittelee hiilineutraaliutta 2035, ja tavoitteen saavuttaminen edellyttää li-

sääntyvää puhtaan energian tuotantoa. Uuden energia- teknologian edistämisen ensisijaisena tavoitteena on teknologioiden kaupallistaminen demonstraatio- ja referenssihankkeiden myötä. Samalla uudistetaan energiatalouden rakennetta ja luodaan tuotteita globaalisti kasvavaan puhtaiden energiateknologioiden kysyntään.

Digitalisaatio

Teollisuuden digitalisaatio on keskeisessä roolissa elinvoimaisen Suomen kehittämisessä, mikä on pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman yksi strategisista kokonaisuuksista. Lisäksi teollisuudella on merkittävä vaikutus Suomen ja Euroopan ilmastotavoitteiden saavuttamiseen sekä kestävän kehityksen ja kiertotalouden edistämiseen.

Suomen teollisuus kokonaisuutena on digitalisaation käyttöönotossa verrokkimaitaan jäljessä, mutta Suomella ja sen teollisuudella on hyvät edellytykset parantaa asemiaan. Suomi on digitalisaatiossa johtava EU-maa, jonka vahvuuksia ovat korkea ja laajalti levinnyt osaaminen ja korkeatasoinen infrastruktuuri. Suomessa on merkittävää digiteknologioiden huippuosaamiseen perustuvaa liiketoimintaa, joka synnyttää uusia työpaikkoja ja houkuttaa investointeja. Näihin kohdistuu kuitenkin kasvava kilpailupaine nousevista talouksista ja globaaleista jättiyrityksistä.

Suomen erityishaasteena on digitalisaation mahdollistaman uuden arvonluonnin ja uusien liiketoimintamallien rajallinen hyödyntäminen yrityksissä. EU:n DESI-seurannan (Digital Economy and Society Index) mukaan Suomi on EU:n digijohtaja infrastruktuurissa, osaamisessa ja julkisissa palveluissa, mutta vain keskikastia liiketoiminnan digitalisaatiossa.

Kestävän kasvun ohjelman rahoitus yritysten digitalisaatioon ei ole TEMin näkemyksen mukaan riittävällä tasolla, mikä herättää huolta. Ohjelman digi-osa-alueessa ei juuri ole panostuksia yritysten digitalisaatio-osaamisen edistämiseen, jonka TEM näkisi tärkeänä. Myös panostukset digi-investointien (6G, tekoäly, kvantti) vivuttamiseen yrityksissä vaikuttavat vähäisiltä.

5) Lopuksi

Investoimalla määrätietoisesti tki-toimintaan ja yritysten uusiutumiskykyyn, digitalisaation avaamiin mahdollisuuksiin sekä uusiutuviin energialähteisiin voidaan edistää koko yhteiskunnan siirtymää kohti kestävää, hiilineutraalia ja kansainvälisesti kilpailukykyistä, resilienttiä taloutta.

Kestävän kasvun ohjelman osalta on oleellista tiedostaa, että sen tavoitteet muodostavat systeemisen kokonaisuuden, jossa ne vaikuttavat toisiinsa. Yhden tavoitteen saavuttaminen voi vaikuttaa hyvinkin myönteisesti myös muiden tavoitteiden saavuttamiseen. Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa ohjelman kokonaisvaltaista lähestymistapaa, ohjelman kautta toteutettavien toimien tiivistä linkittämistä jo meillä olevaan muuhun kehittämiseen (ts. toimien irrallisuuden välttäminen) sekä yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitsemme tiivistä yhteistyötä hallinnon, yritysten, julkisten tutkimusorganisaatioiden ja yhteiskunnan muiden tahojen kanssa.

Suomen kasvupolitiikassa on lähivuosina tehtävä merkittäviä t&k- ja innovaatioinvestointien lisäyksiä. Siten voimme mm. saavuttaa vuoteen 2030 mennessä 4 prosentin t&k-intensiteettitavoitteen. RRF:n kautta saatavat lisäykset ja muut tähänastiset päätökset vastaavat kohtuullisesti seuraavien parin vuoden tarpeisiin, mutta sen jälkeinen rahoitustilanne on yhä avoin ja tarvittavien resurssien kannalta nyky näkymällä vähintäänkin vaikea.